

101 ani de la începuturile presei românești la Satu Mare

Primii ziariști: A. Davidescu și George A. Petre

Greu de imaginat că presa în limba română în Satu Mare este atât de tânără încât nu a prins nici măcar primul război mondial. S-a născut greu, ajutat din plin de oameni veniți din Vechiul Regat. Stâlpii pe care se rează presa românească din Satu Mare sunt regătenii, "miticii" care s-au hazardat să treacă munții și să întemeieze primele publicații de expresie românească.

Dacă în bună parte vechii publiciști au fost uitați, trebuie evitat și riscul de a-l uita și pe cel care a scris despre ei, despre activitatea lor. În fond, istoricul literar Nae Antonescu a scris despre cât de greu a fost atât începutul, dar mai ales cât de grea a fost continuarea dificilei sarcini de a informa publicul din Satu Mare obișnuit să citească presa de limbă maghiară. "Informația de Duminică" a publicat numeroase articole apărute în presa vremii, unele preluate din ziarele maghiare de la sfârșitul secolului 19 și începutul secolului 20, iar altele din presa de limbă română din perioada interbelică. Marele public a făcut cunoștință pentru prima oară cu un mod de a face presă, de a descrie evenimentele curente, de a le interpreta pe înțelesul tuturor.

Continuare în pagina 3

Dacă în 2019 s-au împlinit 100 de ani de presă românească la Satu Mare, în anul 2021 se va sărbători Centenarul Nae Antonescu, cel mai mare istoric și critic literar din Satu Mare

COVID-19 a suferit o mutație vara aceasta în Spania

Un studiu recent afirmă că o variantă de coronavirus pe care au avut-o inițial lucrătorii agricoli din Spania s-a răspândit rapid în această vară în mare parte din Europa, iar acum reprezintă majoritatea noilor cazuri de Covid-19 din mai multe țări, afirmă, informează cotidianul Financial Times. O echipă internațională de oameni de știință, care a urmărit mutațiile genetice pe care le-a parcurs virusul, a descris răspândirea extraordinară a acestei mutații, numite 20A.EU1, rezultatele cercetării urmând să fie publicate. Se crede că persoanele care s-au întors din vacanță din Spania au jucat un rol cheie în transmiterea virusului în întreaga Europă și apar acum semne de întrebare dacă al doilea val al pandemiei, care străbate continentul, ar fi putut fi redus prin îmbunătățirea controlului în aeroporturi și în alte centre de transport.

Echipele științifice din Elveția și Spania examinează acum comportamentul acestei mutații pentru a stabili dacă aceasta poate fi mai mortală sau mai infecțioasă decât alte tulpini. Dr. Emma Hodcroft, genetician la Universitatea din Basel, a subliniat că „nu există dovezi că răspândirea rapidă a variantei se datorează unei mutații care crește transmiterea sau afectează rezultatul clinic”.

Cercetătorii au ajuns la concluzia că „comportamentul riscant” al turiștilor din Spania, de pildă ignorarea îndemnului de menținere a distanței fizice, pe care continuă să îl aibă și în țările lor, a contribuit la răspândirea noii variante. Noua variantă se întâlnește la mai mult de opt din 10 cazuri în Marea Britanie, la 80% din cazuri în Spania, 60% în Irlanda și până la 40% în Elveția și Franța.

Icoană din epoca lui Matei Basarab, vândută cu 6000 euro

Icoane rare de colecție din vremea lui Constantin Brâncoveanu, Petru Movilă sau Neogoe Basarab au fost adjudecate joi seara la „Licitația de Artă Tradițională din Colecția unui important Colectionar Bucureștean”, organizată online de Artmark.

Cel mai bine vândut lot al sesiunii a fost icoana pe lemn „Răstignirea Domnului”,

realizată în epoca lui Neogoe Basarab, primele decenii ale secolului al XVI-lea. Piesa muzeală, de colecție, a fost adjudecată la 8.000 de euro.

Între loturile adjudecate la sume ridicate s-au numărat și icoana pe lemn „Sfântul Arhanghel Mihail”, de școală moldovenească, realizată în epoca Movileștilor, în prima jumătate a secolului al XVII-lea, la 3.500 de euro, icoana pe lemn „Sfântul Nicolae”, de școală românească, realizată în epoca lui Matei Basarab, prima jumătate a secolului al XVII-lea, la 3.000 de euro, icoana pe lemn cu riză din argint „Sfântul Ioan Botezătorul - Îngerul deșertului”, de școală grecească, realizată în epoca lui Constantin Brâncoveanu, sfârșitul secolului al XVII-lea, la 6.000 de euro.

Specifice Transilvaniei și curtate de colecționarii internaționali, icoanele vechi de Nicula sunt considerate rarități extreme. Câteva asemenea icoane de Nicula din a doua jumătate a sec. XVIII, precum „Înălțarea Domnului” ori „Maica Domnului Jalnică” (prețuri de pornire 150-200 euro), de valoare muzeală, au fost cumpărate în licitația de joi, 29 octombrie.

Câinii au gene și din epoca glaciară

O mare parte din diversitatea speciilor de câini era deja prezentă la sfârșitul ultimei ere glaciare, în urmă cu aproximativ 11.000 de ani, a constatat un studiu publicat joi în revista Science. O echipă de cercetători de la Institutul Francis Crick din Londra a secvențiat genomul a douăzeci și șapte de câini, dintre care unii au trăit în Europa, Orientul Mijlociu și Siberia. "Unele dintre diferențele pe care le observăm când vedeți câini pe stradă provin din perioada glaciară", a explicat geneticianul Pontus Skoglund, care se numără printre autorii principali ai studiului. "Până la sfârșitul acestei perioade câinii erau deja răspândiți pe scară largă în emisfera nordică", a adăugat el.

Premiul literar Goncourt ar putea fi amânat din cauza pandemiei

Premiul Goncourt, cel mai prestigios premiu literar din Franța, nu va putea fi acordat în data de 10 noiembrie cum era prevăzut, dacă librăriile vor fi nevoite să-și închidă porțile, în cazul unei noi perioade de izolare care ar putea fi impusă începând de vineri pentru minimum o lună, relatează EFE. Academia Goncourt, care decernează trofeele literare, a explicat joi într-un comunicat că membrii care compun juriul sunt "solidari" cu librăriile, astfel încât nu își pot închipui un scenariu în care anunțul acordării acestui premiu ar avea loc într-un moment în care librăriile și-au coborât storurile.

Alegerea României a revenit în acest an romanului "Héritage" de Miguel Bonnefoy, a anunțat joi, ambasadorul Franței în România, Laurence Auer, în cadrul unei conferințe de presă, organizată la Biblioteca Națională a României.

La plecarea lui Virgil Enătescu

11 noiembrie 1940 - 22 octombrie 2020

Dr. Virgil Enătescu a fost o întruchipare complexă de erudiție, inventivitate și neliniște creatoare

PAGINA 4

Emoțiile, din antichitate până în prezent

PAGINA 7

Cum ne ajută medicina tradițională indiană AYURVEDA să ne întărim imunitatea?

PAGINA 6

Publicație finanțată de

MINISTERUL CULTURII

Principiul descentralizării este fundamentul unei bune administrații locale. Ori care ar fi ideile în curs asupra organizației de stat și ori cât în anumite împrejurări s-ar preconiza întărirea autorității, acesta nu trebuie să influențeze viața locală. Sunt câteva considerațiuni esențiale care impun acordarea unei libertăți depline în administrarea intereselor locale.

Model de reformă administrativă din anul 1935 propus de Armand Călinescu

Prezentat în antiteză cu modul în care se întocmesc azi programele de guvernare, am publicat în numărul trecut un mic fragment din raportul lui Armand Călinescu din lucrarea: "Contribuțiuni la întocmirea programului Partidului Național-Țărănesc".

Considerând că ne aflăm într-o perioadă de criză, urma să publicăm în numărul de față fragmente din raportul prezentat de Virgil Madgearu. Dar din cele aproape cinci sute de pagini, aproximativ jumătate erau rezervate problemelor de politică monetară, condițiilor în care s-a făcut stabilizarea leului, efectele stabilizării până la crahul din America, analizei perioadei de la criza americană la criza financiară din Europa, specificului crizei în Europa centrală, suspendarea etalonului aur în Anglia, reorganizării sistemului de credit, regândirea politicii bancare, separat, dar în concordanță cu politica financiară. Cu alte cuvinte, un program de guvernare era chiar un program de guvernare asumat de autori. Raportul pentru organizarea culturală era întocmit de Dimitrie Gusti. Raportul pe politică externă era semnat de Grigore Gafencu. Acum, în cel mai bun caz, programele sunt "vorbite" la televizor. Cei care le prezintă nu sunt autorii rapoartelor, și în niciun caz nu sunt viitorii miniștri. În raportul "Comunicații și lucrări publice" prezentat de inginerul S. Vidrighin, se dă un exemplu concludent și pentru situația de azi. În cazul Consiliului de administrație al regiilor autonome, spune raportorul, toți membri Consiliului sunt numiți de miniștri sau de consiliul de miniștri, adică de factorul politic. "Ce înseamnă acest lucru? - se întreabă raportorul? Nici mai mult nici mai puțin decât că toate partidele îi consideră adversarii lor, de care trebuie să scape."

O altă problemă fundamentală: ce se întâmplă în cazul în care ministrul este înafara domeniului, dar trebuie să răspundă de domeniul respectiv, având dreptul să se amestece în toate treburile domeniului? În cazul acesta nu va răspunde, de fapt, nimeni. După aproape o sută de ani ne aflăm în aceeași situație. Dar nu punem problemele în felul în care se puneau atunci. Raportorul propune găsirea unei formule pe care să o agreeze toate partidele. Rapoartele pe fiecare domeniu sunt interesante și actuale. Păcat că partidele de azi ori nu recurg la specialiști, ori, dacă au astfel de rapoarte, le țin secrete. Campaniile electorale se

limitează la atacuri directe, la demonizarea adversarilor, la prezentarea festivă a candidaților.

Din numărul trecut am rămas datori cu prezentarea unui capitol important din raportul lui Armand Călinescu: problema descentralizării administrației publice și a finanțelor locale. În anul 2020 avem exact aceleași probleme pe care le dezbăteau partidele politice în anul 1935. Armand Călinescu afirma că problema descentralizării a fost pusă încă din timpul lui Alexandru Ioan Cuza și reluată mereu. Citind raportul din 1935 constatăm că este valabil și acum. Doar că nu mai este pus în termeni atât de tranșanți. Față de raportul lui Virgil Madgearu, raportul pentru Cultură este mai redus. Cu toate acestea, Dimitrie Gusti surprinde probleme majore, propune soluții valabile și azi.

D. P.

Descentralizarea

Principiul descentralizării este fundamentul unei bune administrații locale. Oricare ar fi ideile în curs asupra organizației de stat și ori cât în anumite împrejurări s-ar preconiza întărirea autorității, acesta nu trebuie să influențeze viața locală. Sunt câteva considerațiuni esențiale care impun acordarea unei libertăți depline în administrarea intereselor locale. Mai întâi este evident că nu poate avea organul de la București o cunoștință reală și justă despre anumite situațiuni de la Sighet sau de la Orhei, bunăoară. Și apoi în sistemul centralist nu se pot lua măsurile repede. Organul central trebuie să fie sesizat, el întreprinde apoi o cercetare și numai după aceea decide. Administrația merge încet. Se poate închipui ce ar însemna în asemenea condițiuni viața din satele noastre.

Este destul să privim situația administrațiilor când în fruntea comunelor și județelor, funcționează comisii interimare. Pot exista și excepțiuni, dar în generalitatea cazurilor activitatea gospodărească stagnează. Conducătorii au sentimentul să ocupe o funcțiune mai mult pentru folosul personal. De altminteri organele centraliste în afară de conștiințiozitatea lor relativă, nu au nici un stimul special pentru a se devota intereselor care de cele mai multe ori le sunt străine. Și firește ele nu sunt supuse nici unui control efectiv cum este acela pe care îl pot exercita cetățenii însăși.

De aceea este incontestabil că principiul descentralizării trebuie să rămână la baza organizațiilor noastre comunale și județene. În felul acesta se pot dezvolta inițiativele locale, se pot întreprinde acțiuni gospodărești rodnice, se pot prepara cetățenii pentru o viață publică reală și se asigură dezvoltarea regiunilor cu toate caracterele lor speciale.

Cum am semnalat mai sus noi nu am avut însă o descentralizare efectivă. În afară de regimul din 1929 care s-a bucurat de o aplicațiune de scurtă durată, toate legiuirile noastre au consacrat în fapt un sistem centralist. Putem afirma că dacă principiile înscrise în Constituția de la 1866 și-ar fi găsit o aplicare efectivă, situația comunelor și orașelor noastre ar fi fost cu totul alta astăzi. Este momentul cel puțin acum să pășim hotărât în aceasta direcțiune.

Descentralizarea sau autonomia se realizează mai întâi prin asigurarea independenței organelor de conducere a comunelor și județelor. Am introdus, desigur, încă de acum 70 de ani organele electivă, dar ele au fost în permanentă

Armand Călinescu (n. 22 mai 1893, Pitești - d. 21 septembrie 1939) - om politic, prim-ministru (7 martie-21 septembrie 1939), ministru și economist. Asasinat la București, în data de 21 septembrie 1939

dependență de putere centrală, din cauza dreptului de dizolvare.

Se pot lua cele mai ingenioase măsuri pentru compunerea consiliilor, pentru sinceritatea alegerii, pentru continuitate. Nu se vor obține însă rezultatele dorite dacă nu se asigură exercițiul mandatului pe durata lui legală. Experiența a dovedit în această privire ineficacitatea dispozițiilor legislative de până acum. Cum această chestiune o socotim esențială pentru o bună administrație, credem că trebuie să i se dea un caracter constituțional. Să se înscrie în textul constituției, dispoziție expresă care să interzică sub sancțiune, curmarea exercițiului prin mandat electiv în administrație, pe altă cale decât prin dizolvarea pronunțată de justiție și în cazul absolut limitativ când consiliul a ieșit din cadrul atribuțiilor sale firești.

Finanțele locale

Rostul principal al unor organizații comunale și județene este desigur acela de a executa lucrări care să satisfacă diversele interese locale de ordin edilitar, sanitar, cultural, economic, etc. Viața modernă cu exigențele ei din ce în ce crescânde, perfecțiunile tehnice costisitoare, ele nu se pot îndeplini fără resurse corespunzătoare. Este interesant de semnalat că în vreme ce sarcinile comunelor și județelor au crescut, mijloacele de satisfacere au rămas aproape aceleași.

aceste preocupări, este crearea unor instituții de credit care să pună la dispoziția comunelor și județelor cu dobânzi reduse, mijloacele necesare pentru lucrările excepționale. Astăzi posibilitățile de împrumut sunt foarte restrânse și în orice caz costisitoare.

Organele de Stat

Într-un sistem descentralizat ca acel pe care-l preconizăm noi, organele de stat nu mai pot avea atribuțiuni administrative. Excepțiunea se face pentru prefectul de județ. S-a încercat în legislația noastră să se așeze în fruntea județului un prefect ales. Proiectul Argetoianu din 1920 prevedea acest sistem, iar legea din 1929 l-a și realizat.

Dealtminteri, acesta era regimul care funcționa înainte de război în Ardeal. Credem însă că pe treapta intermediară între Stat și comună, și mai ales când județul va avea o întindere sporită, este mai oportun ca prefectul să fie numit de puterea centrală, lucrând bine înțeles pentru ce privește gospodăria locală ca organ de executare al consiliului județean. De altminteri, nu poate fi altfel și pentru că în sistemul nostru prefectul are și atribuții de stat. Se impune în adevăr o deconcentrare a serviciilor diferitelor departamente. Este o problemă care a preocupat continuu atât opinia publică cât și pe legiuitor. Cetățeanul nu poate fi obligat să meargă în Capitala țării pentru rezolvarea celor mai mărunte interese ale sale.

Din punctul de vedere al administrațiilor locale, organele de stat: ministrul, prefectul, pretorul și notarul vor avea atribuțiuni de control și îndrumare. Și cum prin organizarea instanțelor de judecată, noi înlocuim tutela erarhică prin controlul juridic, organele de stat au rolul de adevărați procurori. Ele supraveghează mersul administrațiilor locale, ia cunoștință de toate actele și deliberările lor, le examinează sub raportul legalității și în cazul când apreciază că aceste acte sunt nelegale sau precuză interesele colectivității, atunci le deferă spre soluționare instanțelor speciale de judecată.

Concluziuni

Am schițat în linii generale principiile pe care le ridică o reformă administrativă și ideile ce trebuie să ne călăuzească în fixarea ei. Nu am intrat în amănunte, care bineînțeles vor forma obiectul diferitelor legi speciale. În rezumat, noi credem că o bună administrație se realizează prin crearea unei vieți locale reale în care să se poată dezvolta inițiativele, spiritul gospodăresc și responsabilitatea administrativă. Pentru aceasta trebuie organe alese, cu un mandat durabil, așezat, un regim de strictă legalitate care să pună pe cetățean în măsură să se apere împotriva eventualelor abuzuri administrative. În al treilea rând să organizăm o supraveghere eficientă prin organe de stat ierarhizate și bine pregătite. Și în fine, să realizăm o deconcentrare a serviciilor de stat, făcând astfel administrația, sub toate fețele ei, mai accesibilă cetățenilor și lăsând puterii centrale posibilitatea de a se consacra cu mai mult folos problemelor generale. În asemenea condițiuni, credem că administrația românească se va așeza pe baze solide și că va aduce o schimbare radicală a stărilor de lucruri din țară."

Informația Zilei

ISSN 1222-4715

Director general - D. Păcuraru

Director editor: Ilie Sălceanu

Redactor șef
supliment - Adriana Zaharia
(Informația Zilei de Duminică
și Sănătate și Frumusețe,
Informația TV)

Redacția Satu Mare:

str. Mircea cel Bătrân nr. 15
Satu Mare, cod 440012
Telefon: 0261-767300

e-mail: redactiasm@informatia-zilei.ro

www.informatia-zilei.ro

Anii 1919 și 1920 au fost decisivi pentru începutul presei în limba română la Satu Mare. Practic în 2019 și 2020 ar fi trebuit să marcăm împlinirea a o sută de ani de presă românească profesională la Satu Mare. Prindem sfârșitul anului 2020. Fără să marcheze ca atare împlinirea unui secol de presă sarmăreană în limba română Ziarul Informația Zilei și Informația de Duminică au reprodus numeroase articole începând din anul 2018.

ISTORIE

Începuturile presei în limba română în Satu Mare

Primii ziariști: A. Davidescu și George A. Petre

Urmare din pagina 1

Regretatul critic și istoric literar Nae Antonescu nu a avut posibilitatea de a reproduce articolele autorilor despre care a scris, așa cum a făcut "Informația de Duminică", prezentând o serie de materiale documentare în original. Colaborator al nostru încă de la apariția publicației "Solstițiu", a venit vremea să ne facem datoria și față de memoria lui. Și cum altfel îi putem cinste memoria decât reluând o parte din opera sa de recuperare a valorilor literare și publicistice interbelice? Publicând fragmente din articolele semnate de Nae Antonescu intrăm în miezul fierbinte al începuturilor presei de limbă română în ținuturile sătmărene. Simpla enumerare a numelor din articolul "Literatura română în părțile sătmărene (1918-1940), partea I" ne oferă în sine un tablou al celor care au pus bazele presei în limba română în Satu Mare.

Puține nume în secolul 19: Vasile Vancu (1866), Vasile Lucaciu (1882) Vasile Pățașiu. Iată ce scria Vasile Lucaciu în 1882: "E vorba acum să ne curățim limba și cea bisericească de elementele străine, să arătăm că nu este pricina limba română și expresiunile ei dogmatice, că nu se micșorează și se înalță frumusețea dumnezeieștilor liturghii printr-un limbaj curat românesc". "Să le vorbim românește și românește vor ști."

Vasile Pățașiu, la rândul lui preot, prin "Cronica Hotoanului" în care preotul scrie și despre moartea lui Eminescu, se înscrie în genul de publicistică. Dacă ar fi avut posibilități, toți trei puteau fonda ziare. Printre altele, notează Nae Antonescu, lipseau literele, tipografiile.

După primul război mondial se înmulțesc numele celor care înființează publicații, se stabilesc în Satu Mare și scriu în limba română, vin la Satu Mare pentru a da o mână de ajutor. Din prima parte a articolului mai sus pomenit, scoatem în evidență un "indice de nume", un adevărat pomelnic: Dariu Pop, Augustin Szilaghi, Constantin Lucaciu, dr. A. Racoți, Augustin Ferentiu, Margareta Meșter, Onisifor Ghibu, V. Păpilian, G. M. Zamfirescu, M.G. Samariteanu, G. V. Botez, George A. Petre, Anton Davidescu.

Anii 1919 și 1920 au fost decisivi pentru începutul presei în limba română la Satu Mare. Practic în 2019 și 2020 ar fi trebuit să marcăm împlinirea a o sută de ani de presă românească profesională la Satu Mare. Prindem sfârșitul anului 2020. Fără să marcheze ca atare împlinirea unui secol de presă sarmăreană în limba română Ziarul Informația Zilei și Informația de Duminică au reprodus numeroase articole începând din anul 2018.

Anul 1919, începutul presei în limba română în Satu Mare

1919- 1920: începutul a fost făcut. 1921 va fi anul în care intelectualii români din Satu Mare își pun problema apariției unor reviste literare. Odată pornit la drum, ziarul "Satu Mare" va continua să apară până la începutul celui de-al doilea război mondial. Va fi publicația cu cea mai lungă perioadă de apariție între 1919 și 1940. Sosit și el la Satu Mare, despre această perioadă de început va scrie și G. M. Zamfirescu.

Nae Antonescu face o fină analiză a perioadei, o sinteză a ideilor care îi animau pe acești adevărați părinți fondatori ai presei, literaturii și publicisticii sătmărene.

Anul 1919, începutul presei în limba

română în Satu Mare: Iată ce scria istoricul literar Nae Antonescu despre apariția ziarului Satu Mare. "Un însemnat eveniment cultural al vremurilor noi, premisă a creării unui climat favorabil manifestărilor literare, îl constituie apariția bisăptămânală "Satu Mare" organ al Partidului Național Român, în 24 septembrie 1919, ce se tipărea pentru zilele de miercuri și duminică. Director era Dariu Pop (1887-1965) iar redactor responsabil dr. Augustin Szilaghi. Cel dintâi însemnat act de cultură pe care-l întreprinde acest ziar era cultivarea limbii românești, greșit vorbită și prea puțin scrisă: Facem parte din Partidul Național Român. Dar înainte de a ne grupa în partidul combatant, avem menirea de a recuceri pe acei români, care azi nu-și vorbesc limba lor, de a întări în credință pe cei oscilanți și de a perfecționa pentru viața de mâine, în graiul curat pe acei, care au trăit izolați de focarul țării noastre. Acesta este programul nostru.

Acestui articol pragmatic al ziarului îi urmează și alte texte scrise de Con stantin Lucaciu (1860-1920), paroh al Sătmăruului în acea vreme, dr. A. Racoți, prefectul județului "Luând condeiul în mână ca să scriu articolul meu pe primul număr al celui dintâi ziar românesc din Satu Mare, mărturisesc, mă cuprind un sentiment curios, un fior dulce, care mă transportă în visurile, care îmi erau dragi în trecut, visuri pe care le trăim în singurătatea odăii mele. Astăzi aceste visuri le trăiesc de fapt"

Dariu Pop semnează o vibrată pledoarie pentru învățarea limbii române în toate instituțiile și în armată și tot acest cărturar pregătește planul denumirii în românește a străzilor din Satu Mare, primarul orașului fiind pe atunci Augustin Ferentiu. Menționăm că la baza începuturilor noii culturi sătmărene au stat strădaniile cărturarilor Dariu Pop, Augustin Szilaghi și Augustin Ferentiu, despre activitatea cărora va fi vorba, la locul oportun în acest stadiu.

Ziarul Satu Mare, nu s-a putut tipări mai devreme din pricina situației tulburi de la începutul anului 1919 precum și a lipsei de literă românească în Satu Mare.

Cel dintâi factor care trebuia să asigure dezvoltarea culturii românești în părțile sătmărene era limba, ca mijloc de comunicare între oameni, folosită în scris, administrație și școală precum și în încercările literare. La data de 5 octombrie 1918 se inaugurează solemn anul școlar la liceul Mihai Eminescu din Satu Mare. O contribuție de seamă are învățătoria sătmăreană în acest proces de culturalizare sprijinind întemeierea primei tipografii românești în oraș "Institutul de Arte Grafice și Editură" Satu Mare (1919) în atelierele căruia a început să se tipărească ziarul "Satu Mare" din data de 5 octombrie 1919. Înainte se imprima la tipografia "Mercur" din strada Mihai Viteazu nr. 20. Luni, 27 octombrie 1919, se întemeiază Societatea de lectură a elevilor de la liceul Mihai Eminescu iar Dariu Pop aduce un vagon de manuale didactice și tot în acea vreme s-au acordat bursele pentru "Casa învățătorilor" După modelul "Tribunei" din Sibiu ziarul Satu Mare, își deschide și el o "Foiță" ce publică impresii de lectură, note literare, primele de acest gen sunt semnalate de dr. Margareta Meșter din Baia Mare.

Ziarul se organizează tot mai mult în direcția răspândirii culturii românești, nu exista încă o creație literară locală dar se făcea popularizarea celei existente în România. Așa că la moartea poetului Al. Vlahuță (1859-1919) se scrie: "Pe mormântul celui mai mare gânditor al neamului nostru vărsăm o lacrimă,

deplângând în dânsul pe cel mai mare magistrul al vremurilor noastre" apreciere luată din arsenalul militanist al lui N. Iorga. În aceeași zi se comemorează scriitorul Al. Vlahuță la liceul Mihai Eminescu și în felul acesta mijesc zorile unor preocupări culturale cu accentul pe literatură în părțile sătmărene la sfârșitul anului 1919.

1920, presa în limba română începe să prindă contur

După o jumătate de an de apariție ziarul își face un nou bilanț retrospectiv: " Azi se împlinește un jumătate de an de când a ieșit de sub tipar cel dintâi număr al gazetei Satu Mare. De șase luni încoace cea dintâi topografie românească din acest oraș revărsă din belșug slova tipărită în dulcea limbă strămoșească."

Anul 1920, presa în limba română începe să prindă contur. Se impun doi ziariști de mare talent: Anton Davidescu și George A. Petre. Sosește la Satu Mare și G.M. Zamfirescu.

Sosirea lui Onisifor Ghibu la Satu Mare în jumătatea lunii aprilie 1920 produce un reviriment deosebit în organizarea și consolidarea învățământului românesc pe aceste meleaguri. Atunci s-a discutat despre înființarea unei Școli normale la Satu Mare, ai cărei elevi, viitori învățători ai satelor, să fie recrutați din raza județului.

După anul 1919 fusese vremea tatonărilor cu privire la dezvoltarea unei literaturi românești în părțile sătmărene acum lucrurile încep să se clarifice. Era o perioada în care numeroși intelectuali cum au fost: V. Păpilian, G.M. Zamfirescu, M.G. Samarineanu și alții au jucat un rol însemnat în această resurrecție din orașele de nord ale Transilvaniei, angajându-se în sprijinirea presei, teatrului, școlii și culturii românești, cu rezultate evidente, în ciuda greutăților începutului și a condițiilor vitrege în care-și desfășurau activitatea.

Anton Davidescu și George A. Petre vor desfășura o vie activitate culturală în Satu Mare

Doi intelectuali vin și ei în Satu Mare, animați de același ideal de a servi cultura românească pe aceste meleaguri, cel dintâi dintre ei este Anton Davidescu, urmat la puțin timp de George A. Petre (1900-1958). Temeinic pregătiți în școală și având desigur și aptitudini literare, erau tineri și plini de avânt, Anton Davidescu și George A. Petre vor desfășura o vie activitate culturală în Satu Mare. Înainte de a veni în orașul nostru ei și-au făcut ucenicia gazetărească la "Cuvântul" săptămânal "pentru luminarea minții și apărarea nevoilor obștești" ce apărea în 1919 la Turnu-Măgurele.

Au renunțat la regiunea lor natală și au venit în Transilvania, cu gândul de a servi poporul român și cultura lui: Subsemnatul venisem în Ardeal plin de gânduri mărețe și cum îmi spunea dl. (Dem) Enescu-Stâlpeni, directorul Școlii normale, cu multe iluzii, După ce am stat o lună în învățământ, am renunțat la această carieră pentru care am o deosebită dragoste și am intrat în redacția unui ziar românesc, ce-mi oferă o plată mai omenească. Acel ziar românesc era Satu Mare la care Anton Davidescu devenise "colaborator intern" încă din martie 1920 și din septembrie a aceluiași an va fi redactorul responsabil al bisăptămânalului sătmărean. La Alexandria, Anton Davidescu, tipărise în

Anton Davidescu (născut în 1891 - la data decesului avem două date: 1944 și 1984), redactor șef al ziarului Satu Mare și membru fondator al revistei Țara de Sus

1919 revista literar-artistică "Viforul" care de la al treilea număr s-a numit "Nufărul" și în paginile căreia au colaborat George A. Petre și G. M. Zamfirescu. Anton Davidescu scrie în Satu Mare o proză descriptivă, un soi de gazetărie literară, fără pretenții estetice, compuneri de începător care puteau fi atunci citite cu oarecare satisfacție, în lipsa altor mai elevate.

Față de cărturarii localnici avea un mare avantaj: mânăuarea unei limbi curate și expresive, ferită de străinisme. Textele lui se inspiră din realitățile locale scrie despre parcurile orașului, vizite la Someș, semnează la "Foiță" alături de George A. Petre. Când în septembrie 1920 devine redactor responsabil al ziarului se preocupă și de problemele școlare, militează mai cu seamă pentru înființarea în Satu Mare a Școlii normale și este printre cei dintâi care scrie despre pictorul Aurel Popp (1879-1960)

La 15 aprilie 1920 apare la Oradea revista "Cele trei Crișuri" al cărei corespondent pentru Satu Mare va deveni Anton Davidescu, după ce G.V. Botez va renunța la Cronica sătmăreană a publicației. Anton Davidescu salută în termeni elogioși apariția revistei orădene. În jurul "Celor trei Crișuri" s-a strâns un buchet de elemente pline de talent care sunt hotărâte să muncească fără preget în acest domeniu pentru a purta în tot colțșorul Ardealului facla luminoasă a culturii și literaturii românești"

Înainte de a sosi în Satu Mare ca elev al liceului "Mihai Eminescu" George A. Petre s-a manifestat ca statornic colaborator al "Cuvântului" din Turnu-Măgurele. Dintr-un articol tipărit în "Cuvântul" reiese că George A. Petre ar fi venit în Satu Mare și pentru faptul că nu ar fi beneficiat de condiții optime de studiu la liceul din Turnu-Măgurele: "Ar fi un mare bine pentru noi elevii ca să se voteze de către județ suma necesară celor două clase ca să poată funcționa, altminteri elevii de cls. VII-a și a VIII-a nu pot învăța decât în particular" Textul e semnat de George A. Petre, elev în clasa a VII-a Anton Davidescu este acela care-l aduce pe George A. Petre la Satu Mare, unde-și începe o prestigioasă colaborare la ziarul Satu Mare. I se oferă chiar o rubrică Note și reflexii. "Încă de când am învățat să silabesc primele cuvinte mi s-a pomenit de cuvântul Ardeal.

"Când am venit pentru prima oară în Satu Mare era iarnă și n-am putut observa frumusețea deplină a orașului. Acum însă când întreaga natură e îmbrăcată în haina verde a deosebitei sale frumuseți, orașul mi-apare sub o frumusețe cum puține orașe o au, cu toate că el nu este situat la poalele vreunui munte sau pe cine știe ce poziție pitorească, ci este așezată în deplin șes"

Descrie apoi orașul așa cum orașul în

legătură cu satele dimprejur până la distanțe considerabile, ceea ce înlesnește foarte mult circulația. Textul e datat: Satu Mare, 30 mai 1920. Această colaborare a lui George A. Petre era viu apreciată de direcția ziarului "Cuvântul" ca necesară publicației: În direcțiunea literară pe lângă consacratul scriitor I. Ion Holban am format și remarcat doi talenți tineri teleormăneni.

Sunt George A. Petre și A. Davidescu, care conduce ziarul Satu Mare din Sătmăr, text scris la un an de la apariție a "Cuvântului". Pe toată această durată de timp George A. Petre era încadrat în redacția ziarului Satu Mare, după cum se anunță la rubrica de Știri din nr. 80 din 17 oct. 1920: " Prietenul și colaboratorul nostru, Petre A. George, care fusese angajat la ziar (subl. Nae Antonescu) fiind numit în direcțiunea învățământului secundar Oradea-Mare și a luat noul său post în primire.

Ne bucurăm că numitul a fost chemat într-un post de încredere, totuși regretăm plecarea sa, din personalul de redacție, deoarece lasă un gol pe care cu greu îl vom mai putea umple"

Ziarul Satu Mare avea și o rubrică "Pe marginea cărților" începând cu numărul 51 din 7 iulie 1920 cu recenzii despre cărți și reviste. Critica lui E. Lovinescu era în mare cinstă foaia sătmăreană: Cine dorește să aibă o frumoasă revistă literară să-și procure Sburătorul.

În octombrie 1920 George A. Petre este plecat din Satu Mare la Oradea unde va deveni redactor la "Cele trei Crișuri" începând din 1921, dar va colabora la presa sătmăreană.

În acest timp apar noi colaboratori literari în ziarul sătmărean: M. G. Samarineanu cu Tablouri din Pind, poezii nostalgice și evocatoare ale locurilor nate și G. V. Botez, care va tipări în Satu Mare foaia "Tribuna liberă" în 1923 iar mai târziu va deveni secretar literar de redacție al revistei bucureștene "Universul literar" și va scrie despre problemele culturale sătmărene.

În ziarul "Satu Mare" publica mai multe articole despre Limba românească în spiritul cultivării ei. Anton Davidescu cere înființarea unei librării românești în Satu Mare: Înființarea unei librării românești este o necesitate vitală pentru orașul nostru, trebuie neapărat să pășim la fapte, trebuie bani puțini dar suflet mult"

Moare în această vreme dr. Augustin Szilaghi, cu o parte din averea căruia s-a scos ziarul Satu Mare. Fusese ofițer și avocat, rănit pe front și mort de tuberculoză. A scris două piese de teatru dintre care una tipărită, "Logodna de al Sfântul Ion" dramă populară în patru acte, (tipărite la Făgăraș, Editura autorului, Făgăraș, 1910, tipografia C. Popp, 80 pag.).

IN MEMORIAM

George Vulturescu

La plecarea lui Virgil Enătescu

Virgil Enătescu a fost o întru chipare complexă de erudiție, inventivitate și neliniște creatoare. Se străduia să rămână obișnuit, la nivelul local, a oamenilor din jurul lui, dar... era dintr-o lume a valorilor pe care puțini au intuit-o - medic psihiatru (într-o vreme când psihiatria era ținută sub obroc), cu cercetări la intersecția culturii, medicinei și tehnicii, cu brevete de inventică, teoretician al unui nou domeniu, "fenomenul comunicării nonverbale", el a ținut privirea somităților din medicină asupra provinciei în care lucra.

Studiul "limbajului", în viziunea sa, era necesar pentru a diagnostica terapii în "patologia comunicării și comportamentului" impunând prin volumul său "Dialogul medic - bolnav" (două ediții - 1981, 2007) și prin cel din 1987 "Comunicarea extraverbală". Premiul "Gh. Marinescu" al Academiei Române din 1992 statuează magistratura sa obținută prin două doctorate asupra "analizei comunicării

Dr. Virgil Enătescu în studioul Informația TV

extraverbale" și în domeniul "antropologiei culturale" fiind râvnit la Universitățile din Cluj și Timișoara.

Colaborarea sa la reviste de specialitate din întreaga lume, prezența lui cu comunicări la congresele de medicină psihiatrică și neurologie din Belgia,

Într-un mediu academic, din alte orașe, Virgil Enătescu ar fi fost un magistrul al celor mai importante minți, un ferment al cercetărilor medicale. Mulți cred că s-a "risipit" în mediul provincial din Satu Mare (unde unii l-au atras în politică crezând că fiind alături de el vor ajunge și ei la adevărata sa statură).

acad. Ștefan Milcu, de cele de la Timișoara (unde își susține primul doctorat în 1977), această renumită personalitate alege să lucreze și să trăiască la noi, în Satu Mare. A fost un apropiat al scriitorilor sătmăreni - Dorin Sălăjan, Ion Vădan - pe care "exersa" observații despre "puterea sugestivă a plasticității exprimării", cu care dezbătea teorii freudiene, despre subconștientul la Young, dar și creații proprii. Știam că scria proză și ascultam fragmente (prima sa carte a apărut în 1999, "Debut întârziat", la Ed. Dacia) din evocări care ne dovedeau puterea sa de surprindere a fațetelor realității, diagnosticarea tarelor unor personaje, pe care le vom întâlni în cărți precum "Cascada amintirilor", "Fulgere peste timp", "Oglindiri subiective" (apărute la editura prietenului Ion Vădan, Dacia, 2011). Textele sale sunt pline de bonomie, lasă impresia bucuriei de a "povesti", de a evoca călătorii (Olanda, Germania). Autorul nu lasă aici să se vadă atât "medicul psihiatru", cu fișele clinice ale persoanelor, ci, mai mult observațiile moralizatoare, sau critice ale realităților istorice. "Am atins corzi sensibile dar am răscolit și unghiuri întunecate, uitate ale memoriei..." spune el într-un fragment-

prefată, "Arhetipuri" (la vol. "Fulgere peste timp", p.7) și îndemnând tinerii să-și cunoască istoria prin lecturi... "veți retrăi evenimentele parcurse de un întreg popor cu rezonanță la nivelul unei așezări tradiționale". Într-un mediu academic, din alte orașe, Virgil Enătescu ar fi fost un magistrul al celor mai importante minți, un ferment al cercetărilor medicale.

Mulți cred că s-a "risipit" în mediul provincial din Satu Mare (unde unii l-au atras în politică crezând că fiind alături de el vor ajunge și ei la adevărata sa statură), noi, câțiva scriitori care i-am fost aproape în lupta de idei culturale, în creația literară, îi rămânem datori pentru ambianța de încredere și generozitate pe care o crea pentru noi.

La Negrești-Oaș aveam "fermentul" Mihai Pop, la Satu Mare îl aveam pe reputatul psihiatru "Enătescu" care ne revela accesul spre adâncurile și zig-zagurile "personalității creatoare". Prin vreme, îi suntem recunoscători, și, cei care am mai rămas, trebuie să ne străduim să-i păstrăm locul în marea "Galerie" a culturii și științei sătmărene.

Rămăs bun, Domn Doctor al sufletelor zbuciumate și al străfulgerărilor din mințile creatoare!

28/29 octombrie 1848 - toți episcopi greco-catolici români au fost arestați

În noaptea de 28 spre 29 octombrie 1948 au fost arestați toți episcopii greco-catolici împreună cu preoții ce aveau responsabilități în eparhiile lor.

Prigoana împotriva Bisericii Române Unite a început mult mai devreme, încă din anul 1945. Dintre acțiunile inițiale amintim: pensionări obligatorii ale canonicilor din lipsă de fonduri, arestări fără niciun motiv juridic ale unor preoți greco-catolici, suprimarea presei catolice, exproprierea și naționalizarea clădirilor, fondurilor bisericesti și ale proprietăților strict necesare funcționării Bisericii.

Atacul deschis împotriva Vaticanului a fost lansat de Gheorghiu-Dej la Congresul de constituire a Partidului Muncitoresc Comunist Român din 21 februarie 1948. Atacul a fost reluat în lunile martie și aprilie ale aceluiași an. Au fost emise apoi următoarele decrete: denunțarea Concordatului cu vaticanul la 17 iulie 1948; reforma învățământului din 3 august 1948, prin care s-au desființat toate școlile confesionale ale tuturor cultelor și s-au naționalizat bunurile legate de funcționarea acestor școli; iar Legea Cultelor din 4 august 1948 a blocat practic activitatea tuturor cultelor.

Episcopii catolici au protestat prin memorii decrete enumerate mai sus, fără a primi vreodată un răspuns. Din cauza lipsei de cooperare a episcopilor care nu doreau să treacă la Biserica Ortodoxă, organele de reprimare ale statului au trecut la acțiuni pe teren în rândul preoților și credincioșilor. Am notat mai demult mărturia bunicii mele Ana din localitatea Colțirea, azi în județul Maramureș. Bunica își amintea perfect încercările repetate ale unor domni veniți duminica în sat în frunte cu șeful de post să-i convingă pe credincioși să treacă la Biserica Ortodoxă. Deși biserica din Colțirea a fost construită de legionari între anii 1937-1945, până în 1948 a fost greco-catolică. Și pentru că "domnii aceia" nu i-au convins ușor pe oameni au început să umble din casă în casă. "Era toamna, culegeam mălaiul în ogradă, i-am văzut pe drum, bunicu-tău nu era

acasă, am știut de ce vin... și am aruncat coșurile cu mălai că am avut și ajutoare... și am fugit în fundu' ogrăzii și ne-am ascuns. N-am semnat nimic. Da' tare m-am temut, că a tot umblat prin sat șeful de post și ne-a amenințat pe cei care n-am semnat. O venit Crăciunul și n-am mers la Biserica, o venit Boboteaza și am închis ușa, n-am lăsat Popa în casă la sfințit, o venit și Paștile și tot n-am mers la Biserica. Am așteptat cam un an și apoi am mers... că n-am avut ce face", mi-a povestit bunica.

În Arhiva CNSAS există numeroase exemple despre cum acționau aceste „comitete de inițiativă județene”. Dintr-un amplu și documentat articol ("Desfășurarea pe teren a lichidării Bisericii Române Unite în 1948" semnat de Emanuel Cosmovici în colaborare cu Pr. Cristina Lang) am selectat un raport al Serviciului județean de Securitate Satu Mare și un proces verbal din localitatea Andrid, plasa Carei.

Raportul Securității consemnează: „În cursul nopții din 26 spre 27 septembrie 1948, a fost constituită, de către tov. ROMAN AUREL, delegatul CC al Frontului Plugarilor, venit din București, Comisia de acțiune pentru unificarea Bisericilor Greco-Catolice și Ortodoxe pe județul Satu Mare. (...) Am luat măsuri de filare. (...) Avem a Vă raporta, totodată, că materialul compromițător în contra preoților greco-catolici, care este prelucrat cu succes de această comisie, a fost furnizat de acest Serviciu de Securitate și predat prin tov. ROMAN AUREL”

Cum a acționat "comitetul de lămurire" a populației din Andrid?

„Proces-verbal. Luat azi, 10 oct. 1948. În legătură cu apelul Bisericii Ortodoxe Române îndreptat Bisericii surori Greco-Catolice Române pentru unificarea celor două Biserici și în urma actului săvârșit la Cluj, în 1 oct. 1948, a luat ființă la 7 oct. 1948 și în comuna Andrid, plasa Carei, jud. Sălaj, un comitet de lămurire a populației locale, compus din persoanele mai jos semnate. De a doua zi, acest comitet a

intrat în activitate. În ziua de 9 oct. 1948, comitetul, în plină activitate, a primit pe tov. Răducănescu Alexandru, delegatul plasei, deplasat aici pentru aceeași muncă de lămurire a populației greco-catolice, în cadrul adunării populare de a doua zi, 10 oct. 1948.

După o constătuire avută în seara zilei de 9 oct. 1948, tov. delegat, împreună cu comitetul local de lămurire, s-a deplasat la locuința părintelui greco-catolic local, Gheorghe Roșianu, unde comitetul a fost întâmpinat de soția preotului, care, întrebată fiind dacă părintele este acasă, a răspuns că, din cauză neprevăzută și boală gravă în familia părintelui, acesta a plecat la Sanislău cu una oră înainte.

În urma acestui fapt, comitetul, împreună cu delegatul plasei, s-a reîntors la primăria comunei, hotărând aici ca a doua zi de dimineață, în 10 octombrie, comitetul să se întrunească din nou la primărie și, în corpore, să se deplaseze din nou la locuința preotului, anunțați fiind de soția acestuia că în jurul orelor opt ea presupune că părintele s-ar întoarce pentru oficierea serviciului divin. A doua zi, duminică, comitetul, de îndată ce a aflat de sosirea părintelui în localitate, s-a deplasat la locuința acestuia, unde a fost primit împreună cu tov. Răducănescu Alexandru și Semer Ioan de la Securitatea Valea lui Mihai, în locuința părintelui.

După prezentările de rigoare, s-a adus la cunoștința acestuia, prin învățătorul director Ardeleanu Vasile, scopul vizitei, arătându-se actul săvârșit la Cluj în 1 oct. 1948 pentru unificarea Bisericilor românești Greco-Catolice cu cea Ortodoxă. Tot atunci, prin tovarășul învățător Ardeleanu, i-au cerut să aprecieze actul săvârșit la Cluj și să adere și d-sa la această unificare, prin semnarea unei declarații care i s-a prezentat în acest scop. (...) În urma acestor apeluri, părintele Roșianu Gheorghe a spus următoarele: până la primirea unor dispoziții oficiale, prevăzute cu sigiliul șefului Eparhiei Greco-Catolice de Oradea, D-sa nu poate adera la această unificare, menționând că nu ar fi contra unei unificări ieșite dintr-un sinod comun al șefilor de eparhii ortodoxă română și greco-catolică română (...) În

urma acestora, părintele, împreună cu întreg comitetul de lămurire local, împreună și cu tov. Răducănescu Alexandru, delegatul plasei și tov. Semer Ioan de la Securitatea Valea lui Mihai, au intrat în biserică, unde părintele Gheorghe Roșianu a oficiat serviciul divin. În cadrul acestui serviciu divin, părintele Gheorghe Roșianu a ținut o predică, vorbind despre credință și apărarea ei. Din cuprinsul acestei predici a reieșit pregătirea dumisale specială și s-a mai constatat pregătirea, și prin acest mijloc, a credincioșilor de a nu adera la unificarea celor două biserici.

La un moment dat, credincioșii din biserică, în sufletul cărora și-a avut ecoul predica părintelui, emoționați, au început a ofta și lacrima în hohote de plâns întreg auditoriul din biserică, la cuvintele preotului: „Să nu ne lepădăm de credință”. (...) Îndată după ieșirea din biserică, credincioșii au staționat în fața bisericii, iar copilașii s-au adunat în chiar curtea bisericii, la partea însorită. Invitată și populația pe acel platou, a persistat în tăcere, în stradă. Comitetul, împreună cu delegații oficiali, s-a apropiat de populația majoră, ce staționa pe acel loc, în număr de cca 100 capi de familie, plus majoritatea tineretului sătesc, unde au început cuvântările de lămurire a unificării bisericilor românești. (...)

Menționăm că atât în Biserica, cât și în timpul cuvântărilor din cadrul adunării populare generale, întâmplător am fost asistați în biserică de șeful de post, plutonierul Ungureanu C. și jandarmul Cocescu Alexandru de la postul de jandarmi Andrid, care, în calitate de credincioși, au luat parte la serviciul divin și, întâmplător, la toate cuvântările ținute, de asemenea luând parte și tov. Semer

Ioan, de la Securitatea Valea lui Mihai, cu alte misiuni în regiune, care, fără să vrea, au verificat și activitatea comitetului local pentru lămurirea populației în cauza unificării bisericilor românești. (...)

Rezultatele se dovedesc infructuoase, din cauza instigațiilor făcute de preot de pe amvon, menționând că preotul nu a luat parte la adunare. (...) De pe amvon, părintele a menționat că mai bine își jertfește tot avutul, chiar și viața, decât să se lepede de credință și se va supune șefilor săi ierarhici legali, în frunte cu Papa de la Roma. A mai continuat apoi că cu credința nu te poți juca ca și cu politica. Căci credința trebuie mărturisită atât în fața oamenilor cât și în fața lui Dumnezeu. Acela care semnează de frică să nu piardă o bucată de pâine sau o funcție este un laș. În consecință, toate cuvintele preotului au fost contra acestei frumoase și mari acțiuni.”

„Asaltul” asupra Bisericii Române Unite a culminat cu arestarea celor șapte episcopi greco-catolici în noaptea de 28 spre 29 octombrie 1948. Vasile Aftenie, Valeriu Traian Frențiu (Episcop de Oradea), Ioan Suciu, Tit Liviu Chinezu, Ioan Bălan, Alexandru Russu (Episcop de Maramureș), Iuliu Hossu au fost beatificați de Papa Francisc în 2 iunie 2019 în liturgia solemnă ținută pe Câmpia de la Blaj.

Pentru a comemora fatidica noapte anul acesta s-au oficiat rugăcini speciale. Seminarul Teologic de la Oradea a transmis live seara de rugăciune în memoria celor șapte Episcopi martiri, Fericiți. În timp ce urmăream și eu de la distanță, cred că am gustat "madlena" care m-a dus în vremurile de atunci...

Adriana Zaharia

Agnès Sorel, a fost considerată una dintre cele mai frumoase femei ale epocii sale. Și tocmai de aceea nu-i de mirare că a reușit să cucerească inima celui mai puternic suveran al vremii, regele francez Carol VII. Recunoscută oficial drept „amantă regală”, prezența ei în palatul și patul regelui încălca orice regulă matrimonială și morală, stârnind mânia Bisericii Catolice. Și nu doar a Bisericii.

CULTURĂ

Agnes Sorel, femeia care l-a influențat pe regele Carol al VII-lea al Franței

Conform DEX, o “favorită” este persoana de protecția unui suveran sau a unui om influent. A nu fi confundată cu o amantă. O favorită nu este femeia care acceptă o simplă relație amoroasă. O favorită reușește să își exercite puterea, este conștientă de influența politică pe care o poate avea și, în mod inevitabil, obține exact ceea ce își dorește. Știe că nu este iubită de toți, dar asta nu o împiedică să își ducă planurile la bun sfârșit.

Cel care a condus Franța din anul 1422 până în 1461, nu este tocmai remarcat în memoria istoricilor din zilele noastre. Adesea oamenii îi rețin porecla, “micul rege din Bourges”, dar și numele celor trei femei care l-au influențat. Pe primul loc trebuie menționată mama regelui, Isabeau de Baviere (care a fost suspectată de adulter). Apoi este Ioana d'Arc, femeia care va reuși să îl transforme într-un legitim rege al Franței și nu în ultimul rând este Agnès Sorel, femeia despre care se spune că l-ar fi ajutat pe Rege să încheie, victorios, războiul de 100 de ani.

Copilăria regelui Carol al VII-lea al Franței

Este al cincilea copil al regelui Carol al VI-lea iar șansele de a mai ajunge pe tron sunt scăzute. Din momentul în care micul prinț vede lumina zilei, pe data de 25 februarie 1403, legitimitatea lui este pusă la îndoială de către cei de la curtea regală. Tatăl său prezintă semne de demență încă de la vârsta de 25 de ani iar data presupusă a concepției viitorului Carol al VII-lea coincide cu unul dintre aceste momente de delir.

Pe lângă problemele de familie, Carol s-a născut într-un moment când părea că Franța nu va cunoaște liniște politică sau socială. Asasinarea unchiului său, ducele de Orléans, reușește să divizeze Franța iar Henric al V-lea al Angliei profită de această oportunitate pentru a relua binecunoscutul război de “100 de ani”, cucerind Normandia în 1415. La momentul acela, Carol avea 12 ani și își reaminti acel moment pentru restul zilelor sale. În 1414, se logodește cu Maria de Anjou, fiica ducelui Ludovic al II-lea de Anjou și a Iolande de Aragon, o femeie foarte inteligentă, care a reușit să se remarce în politica vremii de atunci. Maria de Anjou, deși este o tânără de 18 ani, nu este de o frumusețe răpitoare, însă ea și Carol au un băiat pe data de 3 iulie 1423.

Cum ajunge Carol rege?

Pe data de 31 august 1422, la Vincennes, regele Henric al V-lea al Angliei încetează din viață iar la două luni este urmat de către Carol al VI-lea, în palatul Saint-Pol. Rege al Franței și al Angliei este numit un bebeluș în vârstă de 11 luni, care va purta titulatura de Henric al VI-lea, însă Carol nu este de acord. Se proclamă rege al Franței la Bourges, în noiembrie 1422, sub numele Carol al VII-lea. Ioana d'Arc reușește să câștige

Carol al 7-lea, numit Victorious

Agnès Sorel (n. 1422 - d. februarie 1450)

Mormântul lui Agnes Sorel se află în biserica Saint-Ours de la Loches

încrederea regelui, eliberează Orleans-ul și obține numirea regelui Carol al VII-lea la Reims, în iulie. Și, de atunci, noul rege al Franței, adoptă o nouă strategie politică, de pe urma căreia va cunoaște numai beneficii. Formează o alianță cu suveranul Sfântului Imperiu Romano-German, împăratul Sigismund, în 1434. Negociază Tratatul de la Arras cu Filip cel Bun, ducele de Burgundia. Acest tratat recunoaște titulatura de rege al lui Carol și rupe Burgundia de alianța engleză, ceea ce duce eliberarea Parisului în anul 1436. Carol al VII-lea sărbătorește acest fapt un an mai târziu, în 1437, pe data de 12 noiembrie, când intră triumfal în Paris. Acest moment de fericire nu durează prea mult, deoarece părăsește orașul după doar trei săptămâni, preferând să se retragă pe malul Loirei. Mutarea aceasta îi este benefică, monarhul dând dovadă de o energie surprinzătoare.

Se eliberează de coalitiile feudale iar englezii sunt îndepărtați din jurul Parisului, ceea ce duce la înrăutățirea imaginii lui Henric al VI-lea al Angliei. Astfel, englezii propun un fel de “înțelegere”, un document care va purta denumirea de “armistițiul de la Tours”, cu o valabilitate de aproape doi

ani, însă va avea o durată de cinci ani.

Acest document îi permite lui Carol să aibă un regat mai organizat, ceea ce îi bucură pe supușii lui.

Energia de care dă dovadă nu este una întâmplătoare, deoarece în februarie, anul 1443 viața lui este schimbată în totalitate. Și asta datorită unei femei, de care Carol este foarte îndrăgostit. Chiar dacă nu este atrăgător din punct de vedere fizic, Carol al VII-lea nu duce lipsă de amante. Monarhul le copleșește cu numeroase daruri pentru “serviciile oferite”, aceste daruri apar în registrele lui private.

Influența lui Agnès Sorel asupra regelui Franței

După căsătoria cu Maria de Anjou, prima femeie care are “acces” la inima regelui este doamna de Joyeuse, o femeie grațioasă, care nu cedează până când nu obține ceea ce își dorește. Este fiica unui consilier a cărui responsabilitate este să “administreze banii”.

Deși a avut numeroase aventuri, Carol al VII-lea are doisprezece copii cu Maria, însă doar șapte supraviețuiesc, ultimul lor copil, o fetițe, vede lumina zilei în 1446.

Regele însoțit de către soția sa poposește la porțile orașului Bordeaux, după o campanie militară. Aici este vizitat de către regele René de Anjou, cumnatul său, și Isabelle de Lorena.

În suita reginei se afla și tânăra Agnès Sorel, în vârstă de doar 20 de ani iar cronicile vremii o consideră ca fiind de o frumusețe răpitoare.

Tânara provine dintr-o familie de nobili, tatăl ei fiind un consilier al ducelui de Clermont iar frații scutieri ai domeniului regal și membrii ai gărzii regale. Faptul că Agnès face parte din suita reginei ușurează relația ei cu Carol. Agnès aduce pe lume patru copii, dintre care doar trei fetițe trăiesc și poartă numele de Valois.

Influența psihologică a lui Agnès se resimte puternic asupra regelui, însușindu-i o poftă de viață pe care nu a mai resimțit-o până în acel moment. Regina Maria de Anjou înțelege impactul pe care Agnès Sorel îl are asupra lui Carol și preferă să nu se împotrivesc acestei relații, de teamă ca soțul ei să nu se refugieze în brațele unor femei necunoscute. Iar Agnès nu se remarcă doar ca o “favorită” a regelui, ci și din punct de vedere vestimentar și al îngrijirii personale. Poartă doar cămăși fine, coliere de pere, părul este îndepărtat de pe partea superioară a frunții și își îngrijește sprâncenele. Poartă rochii cu trena foarte lungă, care reușesc să îi pună în evidență silueta. Aceste ținute sunt aspru criticate de către episcopul Jouvanel des Ursins, acesta fiind foarte indignat de felul în care Agnès influența femeile din societate.

Mai mult, același episcop, care îndeplinește și funcția de cancelar, cere ca reședința regelui, a reginei, dar și copiii săi să nu apară vreoa persoană vinovată de adulter.

Chiar dacă nu este regină în adevăratul sens al cuvântului, Agnès este regina inimii lui Carol. Și profită de pe urma acestui fapt, fiind extrem de darnică cu biserica, încercând să răscumpere păcatul pe care îl săvârșește. În anul 1444, dăruiește bisericii castelului Loches o stauetă de argint suflată cu aur reprezentând-o pe Maria Magdalena, care conține și relicve ale acesteia. Este bine de menționat faptul că biserica va deveni una colegială, Saint-Ours, unde Agnès își doarme somnul de veci.

Nu este singurul gest de generozitate pe care “favorita” îl realizează. Își permite acest lucru, deoarece Carol al VII-lea este un om extrem de generos cu femeia care îl face atât de fericit.

Pe lângă sumele de bani și bijuterii pe care le primește, Agnès este copleșită cu numeroase proprietăți precum senioria d'Issoudun sau domeniul Bois-Trousseau și castelul Bois-Sir-Ame, unde cei doi îndrăgostiți petrec foarte mult timp.

Relația lui Agnès Sorel cu viitorul rege Ludovic al XI-lea

Relații dintre Carol al VII-lea și fiul acestuia, Ludovic, nu fost cele mai apropiate, între aceștia existând o ușoară antipatie. Apariția lui Agnès provoacă și mai multă dispută între cei doi, chiar dacă Ludovic încearcă să se facă plăcut de către “favorita” tatălui

său, însă fără un motiv bine întemeiat. Își dorește otrăvirea femeii.

Carol al VII-lea ordonă exilarea fiului său în Dauphine, Ludovic refuză cu hotărâre și ia în derădere felul în care tatăl lui se comportă cu Agnès Sorel. Există zvonuri conform cărora Ludovic ar fi atacat-o pe femeie cu sabia, ba chiar ar fi lovit-o, acuzându-o de umilirea reginei.

Așadar, fără să vrea, Agnès devine principalul motiv pentru care tatăl și fiul nu se înțeleg, Ludovic refuzând să accepte faptul că femeia este principalul motiv pentru care regele nu a căzut într-o depresie.

În anul 1450, Agnès dă naștere unei fetițe care își găsește sfârșitul șase luni mai târziu. Iar pe 9 februarie 1450 este cuprinsă de dureri cumplite și, din fericire, reușește să se roage și să își facă testamentul, marea majoritate a averii lăsându-o oamenilor nevoiași.

“Favorita” încetează la vârsta de 28 de ani iar ipostazele în jurul morții ei nu întârzie să apară. Una dintre teorii este faptul că Agnès ar fi fost otrăvită la ordinele lui Ludovic, mister care pare să își fi găsit o rezolvare în anul 2006. Atunci, un număr mare de cercetători, care au analizat resturile pământeste ale lui Agnès, au descoperit că femeia a fost victima unui complot, a unei intoxicații cu mercur, cunoscut sub denumirea de “argint viu”. Acel praf i-ar fi fost prescris în urma durerilor pe care Agnès le avea la nivelul tubul digestiv, acele dureri fiind destul de răspândite în secolul al XV-lea, afectând toate categoriile de populație. Iar Agnès ar fi primit acei paraziți în urma relației ei cu regele.

După moartea “favoritei”, Carol al VII-lea rămâne, în continuare, un om pasional și extrem de galant. Se consolează cu altă femeie, domnișoara Antoinette de Maignelay. Coincidență sau nu, aceasta este verișoara lui Agnès iar societatea credea că regele nu dorește să o uite atât de repede pe femeia care l-a influențat atât de mult.

Din păcate însă, Antoinette de Maignelay nu se va ridica la nivelul verișoarei sale, având rolul unei simple amante.

Regele Carol al VII-lea se stinge din viață pe data de 22 iulie 1461 și asta deoarece refuză să mai mănânce, de teamă să nu aibă același sfârșit ca și femeia pe care a iubit-o. Alături de ea, regele a descoperit o lume pe care a ignorat-o, o lume care, până atunci, i se părea de domeniul fantasticului, lumea iubirii.

În biserica Saint-Ours din Loches, lespedea monumentului funerar o reprezintă pe Agnès, cu mâinile împreunate și este vegheată de doi îngeri. Simbolurile blândeții, reprezentări de către doi mieluși, au fost amplasați la picioarele ei, accentuând firea empatică și blândă a primei favorite.

Sursă bibliografică: Jean des Cars, Saga Favoritelor, publicată la Editura Trei, 2017

În concepția ayurvedei, cel mai bun antidot al dezechilibrului energiei vata este meditația. Multe investigații ale efectelor medicale ale meditației au condus la concluzia că aceasta este eficace în cazul bolilor sistemului imunitar, al bolilor datorate stresului și altele.

AYURVEDA - o altă metodă naturală de întărire a imunității

Un sistem terapeutic care se extinde în lumea europeană este cel al medicinei ayurvedice. Cu mai mult de 5.000 de ani în urmă, un grup de maeștrii spirituali cunoscuți sub numele de rishi au compilat vechile texte filozofice și spirituale hinduse numite vede. Acestea reprezintă un sistem de cunoaștere foarte bine elaborat ce include știința vieții așa cum a fost ea relevată rishi-lor prin ceea ce noi am numi astăzi inspirația divină. Sistemul de cunoaștere din vede cuprinde patru ramuri numite științele vedice: cunoașterea de sine, yoga, astrologia vedică și ayurveda.

Ayurveda se ocupă cu problemele de sănătate fizică, dietă, plante și masaj. Ayurveda era metoda prin care se întreținea timpul, astfel încât să poată fi urmărită fără piedici dezvoltarea spirituală. Susținătorii ayurvedei afirmă că ea constituie cel mai vechi sistem de tratament natural de pe pământ și rădăcina comună a multor tradiții medicale actuale. Metodele ei ocolesc intervențiile chirurgicale, nu sunt toxice și depind în mare măsură de dorința fiecăruia de a trăi într-un mod cât mai sănătos.

PRINCIPIILE CHEIE

a) ENERGIA VITALĂ: PRAMA

Ca și celelalte tradiții medicale cu fundament naturist, ayurveda are în centrul teoriei ei conceptul de energie vitală, numită prama. Aceasta exprimă energia originară care dă viață trupului și sufletului. La fel ca și energia qi (chi) din tradiția chineză, prama reprezintă forța nevăzută care stă la baza vieții și sănătății. Fiind considerată o forță cu calitate nutritivă ce poate fi adusă în timp prin respirație, bineînțeles că în cadrul ayurvedei, exercițiile de respirație vor avea un rol important în promovarea sănătății. Respirația este calea nemijlocită prin care se poate aduce și construi energia vitală în timpul omului.

Ayurveda folosește o serie de exerciții de respirație numite pranayama, prin care se absoarbe prana. Aceasta din urmă dă viață timpului și contribuie la menținerea sănătății.

b) CELE CINCI ELEMENTE

În centrul teoriei ayurvedice principiul conform căruia la baza existenței se află 5 elemente principale: pământul, aerul, focul, apa și eterul. Aceste principii reprezintă nu numai elementele grosiere, cât și acțiunea și interacțiunea care conduce și dă chip întregii existențe materiale și proceselor vitale. Acțiunea și interacțiunea acestor cinci elemente servește ca fundament pentru a înțelege sănătatea, boala, conformația individuală și modul în care se poate menține sau restaura armonia timpului.

c) CONFORMAȚIA INDIVIDUALĂ

În medicina ayurvedică se cunoaște că fiecăruia dintre noi i s-a dăruit la naștere o anumită conformație, care nu se modifică pe tot parcursul vieții. Această conformație reprezintă modul unic de asigurare a celor cinci elemente din interiorul persoanei și modul în care se manifestă ele pe parcursul vieții.

În interiorul trupului, cele cinci elemente sunt mai departe organizate în trei principii cu sfere mai largi, numite dosha: vata (eter și aer), pitta (foc și apă)

și kapha (pământ și apă). Împreună, cele trei dosha formează tridosha. Ele reprezintă constituenții principali care formează activitățile fiziologice și psihologice. Ele împreună determină, de fapt, metabolismul, psiho-fiziologia și tipul psihosomatic specific.

Modelul pe care acestea îl imprimă ființei umane se numește prakriti. Există 7 tipuri principale de prakriti, cu multe diferențe aproape subtile între ele. La unii oameni, prakriti este determinat de o singură dosha: vata, pitta sau kapha. La alții prakriti este ceva mai complex, influențat de mai mulți factori sau dosha multipe.

VATA. Aceasta este cea mai luminată dosha, căci ea reprezintă aerul și eterul, mișcarea ușoară la orice nivel și în orice direcție. Vata guvernează mișcările celulelor din timp, mișcările fluidelor și materialelor din celule (sau timp), activitatea organelor și mușchilor, funcțiile motoare și senzoriale și mișcarea gândurilor din mintea individului situat în lume. Oamenii în care predomină vata sunt activi, agitați, neobișnuiți. Ei au nevoie de mișcare și activitate pentru a-și putea menține armonia interioară. De obicei sunt foarte energici, deși nu folosesc așa cum ar trebui excesul de energie, ei umblă de colo până colo, pierd vremea fără rost. Au tendința de a-și risipi energia, așa cum tind să-și cheltuiască banii cu mare ușurință. Persoanele de tip vata preferă să fie artiști sau muzicieni, mai degrabă decât să se angajeze ca alții. Vata risipește.

PITTA. Este considerată adesea ca fiind energia transformatoare. O funcție a acesteia este digestia, transformarea hranei în energie și, în final transformarea țesuturilor timpului. Pitta guvernează activitatea digestivă, temperatura timpului și alte funcții metabolice.

Focul este un simbol foarte potrivit pentru a reprezenta această dosha.

Oamenii de tip pitta sunt de multe ori implicați în activități transformatoare, schimbând un lucru în altul. Pot avea, de asemenea însușiri pătimașe. Sunt iritabili, nervoși, agresivi, au fața roșie sau se întrec adesea cu ceilalți. Ei sunt înclinați să strângă bani pentru a-i transforma în ceva folositor vieții lor. Pot fi buni conducători. Pitta transformă.

KAPHA. Kapha este elementul cel mai dens, oferind structura și conținutul fizic al timpului. Formată din pământ și apă, ea reprezintă acumularea și constituirea structurii dense. Kapha vindecă rănilor, umple spațiile goale și dă putere fizică timpului. Kapha reprezintă țesutul, fluidul și substanța trupului.

Oamenii de tip kapha sunt greoi, cu mișcări lente, solizi și cu mare voință fizică. Aceștia sunt foarte stabili, constanți, cu personalitate liniștită. Au tendința de a strânge banii, putând cu ușurință să devină bogați datorită marii lor dorințe de a acumula.

Oamenii de tip Kapha nu fac prea

multă mișcare și pot fi buni manageri fără a ieși în evidență. Kapha acumulează.

Pe firul vieții noastre, rareori întâlnim oameni care să aparțină doar unei singure dosha vata, pitta sau kapha cel mai frecvent întâlnim oameni cu dosha multiple, ca de exemplu: vata-pitta, pitta-kapha, vata-Kapha și vata-pitta-Kapha, ultimul fiind tipul cel mai complex de dosha.

d) BOALA ȘI SĂNĂTATEA

În Ayurveda sănătatea înseamnă echilibrul forțelor din interiorul individului și armonia lui cu lumea înconjurătoare. Când este sănătos, individual trăiește în concordanță cu prakriti-ul dăruit lui la naștere. Cu alte cuvinte, modul de viață și starea obișnuită a sănătății este în concordanță cu constituția sa unică individuală.

Boala apare atunci când modelul înăscut se dezechilibrează. Armonia anumitor dosha se strică din cauza oboselii cornice, din cauza anumitor mâncăruri, a mediului ambiant toxic și multor altor factori. În Ayurveda axată pe relația dintre trup și suflet o altă cauză a dezechilibrului este reprimarea emoțiilor. De exemplu, frica reprimată determină dezechilibrul lui vata, furia cauzează excesul de pitta, iar invidia, lăcomia și atașamentul față de obiecte sporește Kapha. Dezechilibrul poate fi datorat și excesului sau insuficienței de vata, pitta, kapha, indiferent de dosha individului. Configurația sau modelul disfuncțional care poate apărea se numește vikriti, care în sens literar înseamnă „deviere de la natură”. De exemplu o persoană, prakriti poate avea ca dosha principal pitta. Însă sub influența unor factori ca frigul, umezeala, teama reprimată, lipsa de odihnă, pitta se poate transforma în vata. Astfel vikriti indică vata ca fiind dosha predominantă. Dezechilibrul ce rezultă astfel slăbește pe aghi, focul ce guvernează metabolismul și rezistența organismului în care se pot acumula cu ușurință toxine, denumite ama. Acestea circulă prin tot trupul, se stabilesc într-o zonă și cauzează simptome sau boli.

Așadar, în medicina indiană se dă o mare atenție dezintoxicării, eliminării lui ama, prin cele trei mala, transpirație, urină și materii fecale. Producerea și eliminarea naturală a acesteia este considerată esențială pentru menținerea sănătății. Caracteristicile celor trei mala sunt folosite pentru diagnosticarea esențială pentru menținerea sănătății. Caracteristicile celor trei mala sunt folosite pentru diagnosticarea și analiza generală a sănătății.

Tipuri de boli: Bolile sunt clasificate în funcție de originile lor (psihologice, sufletești sau fizice, după locul unde se manifestă în timp, după doha pe care o reprezintă. Deoarece fiecare dintre noi posedă toate cele trei tipuri de dosha,

tulburările pot fi provocate de oricare dintre ele sau de toate la un loc. De obicei însă problemele se datorează principiului dosha predominant. Exemple: Oamenii cu constituție vata sunt predispuși la boli specifice acesteia, cum ar fi dureri dorsale inferioare, sciatică, artrită, gaze intestinale, nevralgie și boli ale sistemului nervos. Oamenii de tip pitta sunt predispuși bolilor de ficat, vezică biliară, gastrită, ulcer peptic, boli inflamatorii șo boli ale pielii, cum ar fi urticaria. Oamenii de tip Kapha sunt predispuși la boli datorate acestei dosha de exemplu amigdalită, bronșită, sinuzită și congestii pulmonare.

Însă oamenii pot avea boli care nu corespund tipului de dosha. Oricine, chiar și persoanele de tip Kapha sau vata pot avea boli pitta, dar din fericire cei în cauză scapă repede de ele, căci pitta nu este însușirea principală a constituției lor. Însă o persoană de tip pitta cu greu se poate vindeca de o bola inflamatorie pitta, deoarece natura ei este caldă și o predispoze la astfel de boli.

Mâncarea și cele șase gusturi. Terapia dietetică ayurvedică are ca scop reechilibrarea principiului dosha. Astfel, există diete speciale pentru reducerea sau "împăcarea", fiecărei dosha, în funcție de tipul acesteia. Gusturile mâncărilor sunt importante în Ayurveda deoarece ele furnizează repere prin care se poate ști ce mâncare este folosită și ce mâncare este pentru armonia tridoshei. Cele șase gusturi sunt următoarele:

- Dulce (zahăr, pâine, făinoase, orez, lapte, unt); Acru (iaurt, brânză, lămâie); Sărat (sarea); Picant (mâncăruri condimentate, ghimbir, piper, chimin); Amar (legume verzi cu frunze mari, șofran de India); Astringent (fasole, linte, rodie). Efectele gusturilor asupra doshei sunt: Dulcele, acrul și săratul scad vata și cresc Kapha; Picantul, amarul și astringentul scad Kapha și cresc vata; Dulcele, amarul și astringentul scad pitta; Acrul, săratul și picantul cresc pitta.

În mod ideal, ar trebui ca la o masă să existe toate cele șase gusturi, în diferite proporții, în funcție de dosha necesară pentru echilibru. Atunci când avem preferințe (nu o poftă foarte puternică) pentru anumite gusturi, înseamnă că acestea sunt gusturile necesare echilibrării doshei. Pe de altă parte, pofta nemaipomenită pentru anumite gusturi indică un dezechilibru ascuns, care va fi agravat de aceste gusturi.

Tratarea bolilor: Ayurveda urmărește în primul rând prevenirea bolilor și promovarea sănătății. Are însă și un sistem complet pentru tratarea bolilor. În ambele cazuri, scopul general este acesta de a păstra echilibrul doshei și de a purifica întregul sistem psihosomatic. Astfel, nu agenții patogeni sunt obiectul principal al tratamentului, ci integrarea generală a pacientului și

întărirea rezistenței gazdei. Alături de dieta, care trebuie aleasă cu mare grijă, în funcție de tipul constituției și situația unică a fiecăruia, medicina indiană folosește rasayana. Rasayana este un regim care poate fi de 2 feluri: rasayana vegetală: - formule dietetice vegetale care ajută la echilibrarea doshei și rasayana comportamentală: - modificări ale comportamentului sau modului de viață adecvate structurii tridosha a persoanei.

Plantele.

Rasayana vegetală este recomandată pentru menținerea sănătății și creșterea longevității. Ea este reprezentată de preparate din fructe, plante și anumite minerale; acestea preparate nu au echivalențe în medicina convențională occidentală. Acestea se prezintă în diferite forme, cum ar fi tinctura, compoturile (paste sau jeleuri) ceaiuri, pastile sau pudră amestecate cu mâncare. Textele ayurvedice clasice prescriu anumite rasayane pentru anumite boli, promovarea sănătății în genere, sporirea rezistenței la boli, activarea mecanismului de reparare a țesuturilor și împiedicarea deteriorării provocate prin îmbătrânire. Fiecare rasayana poate conține zece sau douăzeci de plante diferite, care la rândul lor conțin sute sau mii de elemente chimice. Aici ayurveda și alopatia (medicina contemporană) sunt foarte diferite. După teoria ayurvedică preparate vegetale, de multe ori făcute din întreaga plantă, sunt mai bune, deoarece au mai mult constituții chimici care acționează singuri, spre deosebire de substanțele izolate, pe care noi le considerăm importante și care au efecte secundare negative.

În India sunt peste 150 de companii care fabrică produse tradiționale din plante. Deși medicina indiană are o vechime de peste 5.000 de ani ea oferă câteva răspunsuri interesante problemei bolilor societății moderne. Datorită faptului că vata guvernează sistemul nervos, ea este dosha care se dezechilibrează cel mai repede în urma stresului cronic. Viața agitată a societății occidentale contribuie la dereglarea vata.

Mesele frugale, mașinile grăbite, naveta, programul încărcat și alte probleme care trebuie rezolvate repede favorizează dezechilibrul vata la nivelul unei întregi societăți, devenind chiar noua acesteia. Una dintre consecințe este transformarea acestei stări într-un comportament dietetic general. Toți au poftă de mâncăruri dulci, acre, sărate, care consumate în cantități exagerate au efecte negative asupra sănătății. O altă consecință a dezechilibrului vata este oboseala cronică care deteriorează integritatea sistemelor vitale ale trupului.

Acesta poate fi un element al sindromului disfuncțional imunitar al oboselii cronice, unde sistemul imunitar devine hiperactiv, el însuși părand a fi într-o perpetuă stare de dezechilibru al principiului vata și producând cantități exagerate de hormoni cu efecte toxice pentru timp, provocând o gamă largă de simptome.

În concepția ayurvedei, cel mai bun antidot al dezechilibrului energiei vata este meditația. Multe investigații ale efectelor medicale ale meditației au condus la concluzia că aceasta este eficace în cazul bolilor sistemului imunitar, al bolilor datorate stresului și altele. Faptul că ayurveda încurajează meditația o transformă pe acesta într-o metodă foarte potrivită pentru multe boli ale societății moderne.

Dr. Liana Strimb,
cabinet Piața Libertății nr. 18,
telefon 0723.859.619

“Dezvoltarea inteligenței emoționale este unul dintre modurile de a te proteja de relații dăunătoare. Este o știință care a fost studiată și rafinată de peste un deceniu. Conform studiilor, respectul reciproc și comunicarea eficientă sunt aspecte cheie ale inteligenței emoționale.”

(Liz Miller)

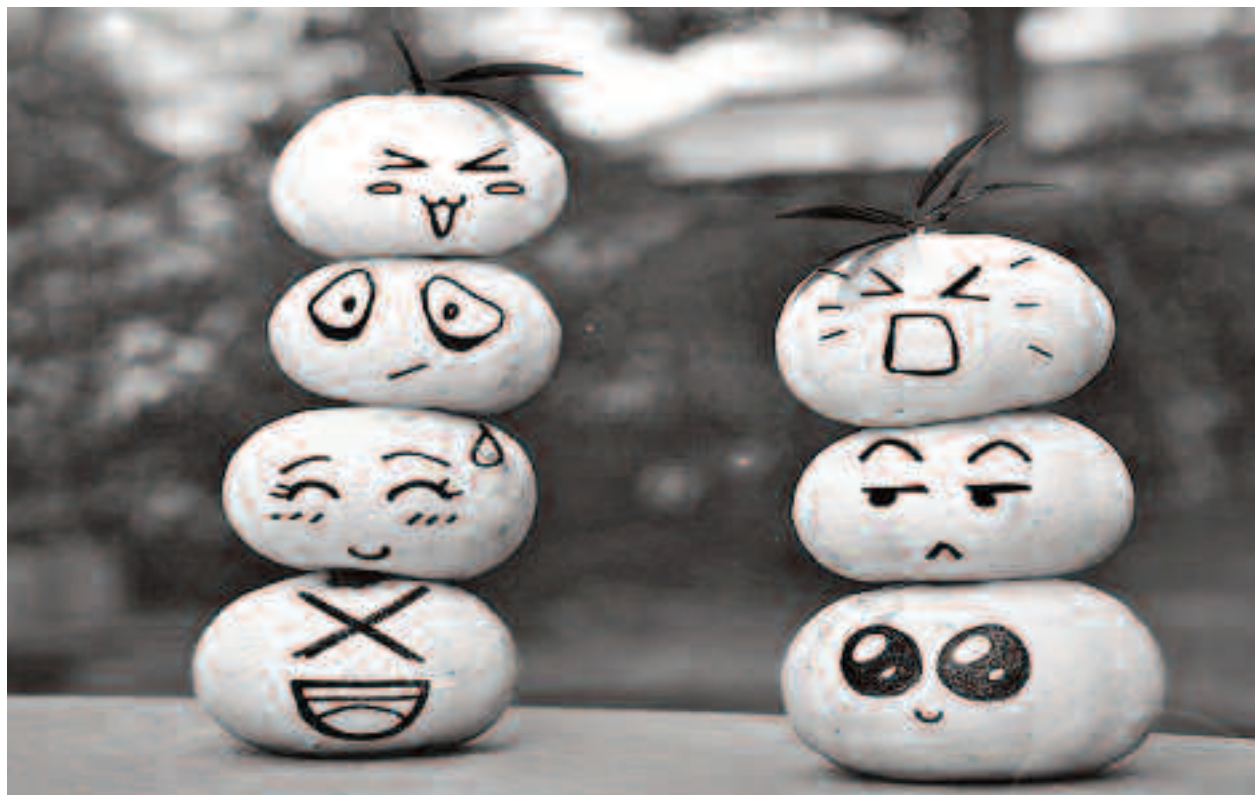
FILA DE PSIHLOGIE

Drumul emoțiilor, din antichitate până în prezent

Una din temele centrale ale științelor preocupate de a studia natura umană din cele mai vechi timpuri și până azi îl reprezintă conceptul despre “emoții”, un concept care a îmbrăcat diferite definiții de-a lungul evoluției noastre și mai cu seamă de-a lungul evoluției paradigmele științifice. Nu există o singură definiție consacrată a “emoțiilor”, însă există diverse abordări ale acestui concept ce a intrat în atenția și analiza marilor gânditori încă din antichitate.

Un indiciu despre ce ar putea însemna emoțiile îl putem găsi în însăși etimologia cuvântului. Latinescul “emotus” (“e” - “afară” și “moveo” - “a mișca”) ne duce cu gândul la natura dinamică a emoțiilor care “ne pun în mișcare” și ne dau calitate vieții noastre de zi cu zi. De la caracterul intuitiv, specific limbajului de simț comun, și până la explicațiile științifice de ultimă oră ale conceptului despre emoții, literatura abundă în definiții din ce în ce mai complexe și mai apropiate de ultimele descoperiri științifice în domeniu.

O retrospectivă detaliată asupra conceptului despre emoții o putem regăsi în articolul “From Plato to Ellis. A Short Investigation of the Concept of Emotions” publicat în celebra colecție de aricole științifice *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. Autorii, Sebastian Vaida și Mirela Calbaza Ormenișan, profesori la Facultatea de Psihologie din cadrul Universității Babeș-Bolyai, ne oferă o perspectivă de ansamblu asupra evoluției conceptului despre emoții, purtându-ne prin cele mai semnificative etape istorice ale psihologiei. De la consacrații gânditori ai antichității, Platon și Aristotel, și până la Albert Ellis, promotorul celei mai solide paradigme din istoria psihologiei, cea cognitiv-comportamentală, studiul asupra emoțiilor a cunoscut o evoluție complexă. Cei doi autori își propun în acest articol să ofere o nouă perspectivă a modelului ABC al lui Ellis, centrat asupra relației dintre emoție

și cogniții, sistematizând teoria comportamentului rațional și emoțional (REBT) în jurul a trei subiecte: (a) relația suflet-emoție; (b) relația corp-creier-minte-emoție; (c) relația cogniții-emoție. Aceste axe centrale ale teoriei REBT nu sunt altceva, din perspectiva autorilor, decât cumulări și restructurări ale paradigmele anterioare, susținute de cercetarea științifică modernă.

Emoțiile, din perspectiva gânditorilor consacrați ai antichității, Platon și Aristotel

Cei mai de seamă gânditori ai antichității, Platon și Aristotel, au elaborat teorii complexe asupra naturii umane, trasând noi criterii de înțelegere a sufletului uman și aducând astfel o contribuție însemnată la dezvoltarea gândirii filosofice. Platon consideră că sufletul este o facultate psihică triadică

compusă din trei părți cu funcții diferite: sufletul rațional, sufletul afectiv (uneori tradus și cu termenii de curajos sau emoțional) și sufletul poftelor, al dorințelor (Ormenișan, 2018). Ultimele două dimensiuni sufleteste aparțin trupului și sunt muritoare, și doar partea rațională este nemuritoare. Prin suprimarea nevoilor trupești și subordonarea acestora rațiunii, omul poate atinge adevărata cunoaștere (Vaida, Ormenișan, 2013). Conflictul psihologic dintre rațiune și simțire se va regăsi mult mai târziu în concepția lui Freud (Ormenișan, 2018), relația dintre emoții și gândire continuând să fie și azi în atenția cercetării științifice.

Discipol al lui Platon, Aristotel își pune amprenta asupra întregii gândiri filosofice a Greciei antice, postulând existența unității funcțiilor spirituale și vitale (Ormenișan, 2018). Contrar concepției dualiste a lui Platon, Aristotel consideră că sufletul, în strânsă legătură cu corpul material, îndeplinește trei funcții: de amplificare

a oricărei tendințe existente, de furnizare a motivelor pentru acțiune și de influențare a modului în care oamenii percep lucrurile (Hergenhahn, 2000). Tot în filosofia aristotelică, legătura dintre emoții și percepții este bidirecțională, acestea influențându-se reciproc: emoțiile rezultă din evaluarea stimulilor din mediu, iar reprezentarea mediului necesită dezvoltarea emoțiilor corecte, adecvate contextului (Spackman, 1999).

Epoca modernă se remarcă prin consacrații anumitor paradigme științifice

Abordarea aristotelică a conceptului despre emoții o regăsim mult mai târziu și în termeni diferiți în modelul cognitiv al emoțiilor din epoca modernă. Punctele de cotitură ale epocii moderne în dezvoltarea conceptului despre emoții sunt marcate de dualismul minte-corp al lui Descartes, urmat

de noi teorii fiziologie asupra emoțiilor: teoria periferică a lui James și Lange (între 1884 și 1885) și teoria centrală a emoțiilor a lui Cannon și Bard (între 1915 și 1932).

Modelul ABC, cel mai complex model explicativ al emoțiilor

Fără să omitem și contribuția abordării evoluționiste a lui Charles Darwin, ajungem în final la cercetarea zilelor noastre care consacră prin numeroase studii în domeniu teoria comportamentului rațional și emoțional (REBT) (Ellis, 1962). Această teorie are la bază trei premise fundamentale: (1) emoțiile noastre nu sunt determinate de evenimente, ci mai degrabă de modul în care interpretăm aceste evenimente; (2) cognițiile pe care le folosim pentru a interpreta aceste evenimente pot fi identificate și (3) odată identificate, aceste cogniții pot fi schimbate, dacă este necesar, prin tehnici psihologice specifice, astfel încât acestea să devină mai adaptative.

Modelul ABC pe care-l puteți vizualiza mai sus explică într-o manieră contraintuitivă faptul că emoțiile nu pot exista în lipsa unei etichetări cognitive asupra stimulilor externi. Așadar, noi nu reacționăm la evenimentele din jur pentru că așa simțim, ci mai degrabă pentru că interpretăm într-o anumită manieră ceea ce se întâmplă. Emoțiile devin astfel răspunsuri ale gândurilor noastre și nu invers, iar prin schimbarea gândirii noastre ne putem crea viața pe care ne-o dorim.

Ioana Zaharia

Cum comunicăm eficient în conversațiile dificile?

Cu toții ne surprindem adesea în conversații dificile despre o problemă cu mare încărcătură emoțională și într-un mod de-a dreptul automat și inconștient facem tot posibilul să ne argumentăm propria dreptate. Provoacarea unei ascultări active este însă tocmai aceea de a reuși să ne punem deoparte ego-ul astfel încât să putem înțelege profund experiența celuilalt.

Poate fi o provocare deosebită deoarece nu avem certitudinea că noi, la rândul nostru, vom primi aceeași empatie din partea partenerului de conversație. Ascultarea activă este însă

foarte diferită de simpla auzire. Putem auzi cu ușurință cuvinte care ies din gura unei persoane. Dar acceptarea lor, reflectarea asupra lor, lăsarea lor să pătrundă în inima noastră este o experiență cu totul diferită.

Ascultarea activă necesită încredere și respect

Ascultătorul are nevoie să aibă încredere că vorbitorul se va exprima într-un mod respectuos, fără a ataca. Vorbitorul e necesar să vorbească cu respect și să aibă încredere că ascultătorul este cu adevărat interesat să primească ceea ce îi va fi împărtășit. Acordul nerostit asupra acestor reguli de bun simț îl vizează atât pe ascultător

cât și pe receptor. Dacă una dintre părți încalcă acest cod moral, o astfel de ascultare va fi imposibilă.

Obiectivul de bază al ascultării active este să ne ajute să intrăm în pielea vorbitorului, astfel încât să putem simți experiența lui și să reflectăm asupra a ceea

ce am auzit până când celălalt se simte înțeles. Abia atunci putem să ne retragem în propria noastră experiență.

Pași care conduc spre ascultarea activă

Înainte de a asculta activ pe cineva care ne-a rănit sau cu care suntem în conflict, e necesar să ne acordăm o pauză pentru a ne asigura că ne aflăm într-o stare de spirit calmă, deoarece este foarte greu să ascultăm când sângele ne fierbe în vene.

Un al doilea pas ar fi să încercăm să ne implicăm în procesul de ascultare toate simțurile, asigurându-ne că telefoanele mobile sunt oprite și că nu există alte distrageri. Apoi ne asigurăm că

am recepționat corect mesajul, menținând contactul vizual și punând întrebări clarificatoare atunci când nu înțelegem ceva.

Acest mecanism de oglindire reflectă înapoi ceea ce s-a spus cuvânt cu cuvânt pentru a obține asigurarea unui mesaj primit corect, neatins de nicio distorsiune. De exemplu: „Ceea ce te-am auzit spunând este că te-ai simțit furios când nu am curățat bucătăria așa cum am spus că voi face. Este corect?”. Prin oglindire, evităm orice tip de deformare sau interpretare subiectivă a mesajului, creând astfel în cadrul conversației un spațiu obiectiv cu rol securizant și vindecător pentru ambii parteneri implicați.

Ioana Zaharia

Chris Hemsworth, detalii din spatele cortinei

Are 37 de ani și a fost descoperit în anul 2004, cu rolul lui Kim Hyde, în serialul australian "Home and Away", însă a cunoscut faima atunci când l-a interpretat pe locotenentul George Kirk în filmul Star Trek XI în 2009. Este cel mai bine cunoscut la nivel mondial pentru rolul lui Thor, în filmele adaptate după benzile desenate Marvel Thor din 2011 și Războiul lansat în 2012 și pentru interpretarea sa din filmele Albă ca Zăpada și Războinicul Vânător și Cabana din pădure.

Chris Hemsworth s-a născut în Melbourne, fiind fiul lui Leonie, o profesoară de engleză și al lui Craig Hemsworth, asistent social. A crescut în Melbourne, dar și în teritoriile din Nord, într-o comunitate aborigenă numită Bulman. El a declarat "cele mai vechi amintiri ale mele sunt despre o fermă de vite din marele Outback, după care ne-am mutat iar în Melbourne, și iar în nord și înapoi. În mod sigur majoritatea copilăriei mi-am petrecut-o în Melbourne, dar cele mai vii amintiri sunt din Bulman cu imagini cu crocodilii și bivoli. Două moduri de viață extrem de diferite". A terminat liceul la Heathmont College, înainte ca familia lui să se întoarcă în Nord. Mai târziu se mută cu familia în Insula Phillip. Este mijlociul dintre cei trei frați, fratele lui mai mare fiind actorul Luke Hemsworth, iar fratele său mai mic fiind actorul Liam Hemsworth.

A vrut să fie designer de modă

Astăzi, Chris este cunoscut datorită rolului super-eroului Thos, dar, dacă și-ar fi urmat primul instinct, nu ar fi ales deloc actoria. Actorul australian și-a petrecut copilăria la o fermă de vite. Acest lucru i-a adus familiei sale un venit considerabil, însă părinții lui voiau să economisească, deoarece nu voiau să aibă datorii sau facturi neplătite. Pentru că nu își permitea haine "la modă", Hemsworth a hotărât să ia problema în propriile mâini și așa a ajuns să își coasă propriile haine. El a declarat pentru revista GQ: "Îmi aduc aminte cum îmi cumpăram sau primeam diferite materiale și cum am încercat să le cos. La început, nu eram foarte priceput, am crezut că îmi voi coase chiar și picioarele, dar am avut un moment în care m-am gândit că moda ar fi un domeniu în care aș excela".

Dispute cu frații și îndeplinirea unor dorințe

Conform celor spuse de Chris, dar și de către fratele lui mai mic, Liam, copilăria lor nu a fost tocmai lipsită de evenimente neplăcute. Liam a recunoscut faptul că, de cele mai multe ori, conflictul dintre el și Chris avea adeseori o natură violentă, ceea ce nu era deloc ceva plăcut pentru părinții acestora. "Copilăria noastră a fost puțin vicioasă, exact ca în cartea 'Jocurile foamei', a declarat Liam. În timpul unui conflict, cei doi frați se aflau în bucătărie, certându-se din cauza unui toaster, Liam a luat un cuțit și l-a aruncat în direcția fratelui său. "Puteam să îl rănesc și atunci mi-am dat seama că am ajuns într-un punct în care chiar exageram".

Este bine-cunoscut faptul că rolul lui Thor l-a făcut celebru pe Chris Hemsworth. Ceea ce nu se știe este faptul că Liam aproape i-a furat rolul din franciza Marvel. Într-un interviu pentru Vanity Fair, Chris a recunoscut faptul că prima audiere pentru rolul lui Thor nu a fost așa cum și-ar fi dorit, spre deosebire de Liam, care a ajuns printre cei favoriți.

Producătorii filmului Drew Goddard și Joss Whedon au fost șocați să nu îl regăsească pe Chris în top, ci doar pe fratele lui mai mic. Hemsworth i-a liniștit, asigurându-i că Liam putea să ducă la capăt acest rol, însă producătorii filmului au fost fermi și nu au cedat până când Chris Hemsworth a primit rolul unuia dintre cei mai iubiți super-eroi de la Hollywood.

Chris nu a ales la întâmplare meseria de actor. El și-a dorit un loc de muncă, bine plătit, care să îi permită să își ajute părinții. Actorul a vrut să achite datoriile familiei. "În fiecare zi a copilăriei mele, îmi auzeam părinții discutând despre facturi și datorii iar asta a fost o grijă atât pentru ei, cât mai ales pentru mine. Atunci m-am hotărât să îmi caut un loc de muncă atât de bine plătit încâ să îmi pot permite să le achit datoriile iar ei să nu mai aibă grija zilei de mâine. Și așa am ajuns să merg la fiecare audiere posibilă care mi s-a invitat în cale".

Viața de familie

Elsa Pataky este soția lui Chris Hemsworth de zece ani. Cei doi s-au cunoscut prin intermediul unui terapeut care se ocupa cu dialectele iar Chris a cerut-o pe actrița din "Fast

and Furious" la doar nouă luni după prima lor întâlnire.

Unii au considerat că a fost prea devreme, însă Hemsworth și-a dorit cu ardoare să renunțe la statutul de burlac.

Cuplu are trei copilași, o fetiță India Rose, în vârstă de opt ani, și gemenii Tristan și Sasha, care au venit pe lume în luna martie, 2014.

Atunci când nu este ocupată cu propriile proiecte, Elsa își ajută soțul pe platourile de filmare. În timpul filmărilor pentru "Thor", Natalie Portman a lipsit iar cea care i-a luat locul la o scenă a fost chiar Elsa. În scena respectivă Thor o sărută pe Jane (interpretată de Natalie Portman) iar fanii abia la lansarea filmului au aflat că soția lui Chris Hemsworth a avut o apariție în film.

Hemsworth nu este doar un super-erou în filmele de la Hollywood. În viața reală este un super-tată iar tatuajele de pe pielea lui o demonstrează foarte bine. Atât el, cât și soția lui au tatuate numele copiilor în limbaj runic. Iar Chris și-a mai adăugat la colecția de tatuaj un desen realizat chiar de fiica lui. "Discutam cu un prieten, specialist în tatuaje, nu găseam nimic care să îmi placă, dar a apărut fiica mea, mi-a făcut un desen cu markerul pe braț iar prietenul acesta al meu l-a imprimat pentru totdeauna pe pielea mea", a declarat Chris, vizibil mândru de realizările fiicei lui.

Proiecte viitoare

Este, așadar, unul dintre cei mai iubiți actori de la Hollywood, dar și un familist convins. Dar ce îl așteaptă în viitor pe actorul australian?

Ei bine, pe data de 11 februarie, 2022, Chris va intra din nou în pielea personajului care l-a făcut celebru, în film "Thor: Love and Thunder". Filmul ar fi trebuit lansat în anul 2021, dar producția a fost amânată, însă nu este sigur că filmul va fi gata până la începutul anului 2022.

Conform celor spuse de la Daily Mail, Natalie Portman, care, la rândul ei, va reveni în rolul lui Jane, iubita lui Thor, a fost surprinsă în Australia în luna septembrie a.c., iar Chris Hemsworth a postat o fotografie pe Instagram în care o înfățișă pe producătoarea Taika Waititi muncind din zor. Acest fapt i-a încântat pe fani, care sunt nerăbdători să își vadă super-eroii preferați din nou pe marile ecrane.

Sarah Hyland și-a amânat nunta

Actrița din "Modern Family" și-a amânat nunta la un an după ce s-a logodit cu Wells Adams. Cuplu s-a cunoscut prin intermediul rețelelor de socializare, Hyland fiind deja îndrăgostită de prezentatorul de la radio.

Data inițială a nunții ar fi trebuit să fie 8 august 2020, dar cuplu au ales să sărbătorească fericitul moment la o cramă, alături de câțiva prieteni dragi și membri familiei. "A fost prima dată când am ieșit din casă de la declanșarea pandemiei și am vrut să fie ceva special. Am ales o cramă, ne-am chemat cele mai importante persoane din viața noastră și cam atât. Rochia și voalul le-am cumpărat de pe Etsy iar domnișoarele mele de onoare au făcut rost chiar și de un buchet de

flori. A fost o după-masă frumoasă, dar evenimentul propriu-zis este amânat pentru următoare perioadă", a declarat Sarah pentru revista People.

"Sunt lucruri mult mai importante la acest moment. Vrem să ne căsătorim la un moment dat, să avem nunta visurilor noastre și să îi avem pe toți cei dragi nouă alături. Acum vrem doar să ajutăm cum știm noi mai bine, să îi ajutăm pe cei care nu sunt la fel de norocoși ca și noi", a mai adăugat actrița. Aceasta are foarte mare grijă de la declanșarea pandemiei, susținând că este mai interesată de situația politică și epidemiologică din America, decât de aspecte privind nunta ei și, cu fiecare ocazie, își încurajează fanii să poarte mască și să se dezinfecteze.

Mark Ruffalo, mărturisiri emoționante

La 52 de ani, Mark Ruffalo are o căsnicie de 20 de ani, trei copii și trei nominalizări la Oscar. Dar drumul până aici a fost unul lung, sinuos și plin de drame

Este cunoscut datorită lui Hulk dar și din filme ca Foxcatcher, The Kids Are All Right, Spotlight și Eternal Sunshine of the Spotless Mind. Are o carieră de succes, pe care a început-o, însă, cu greu, obținând primul mic rol în 1989, după nu mai puțin de... 800 de audiiții la care a fost fără să obțină vreun răspuns. Iar în tot acest timp, Mark și-a câștigat existența muncind ca barman. Cinci ani mai târziu, însă, atunci când lucrurile începeau, în sfârșit, să se așeze încetul cu încetul din punct de vedere profesional pentru el, prietenul lui cel mai bun a murit, ceea ce l-a făcut să prețuiască și mai mult viața.

În anul 2000 s-a căsătorit cu actrița Sunrise Coigney, cea care l-a inspirat să persevereze, urmându-și visul chiar atunci când lucrurile păreau fără speranță. "Ea a crezut neîncetat în mine și m-a încurajat neînterupt. Nu știu dacă aș fi reușit fără ea", a mărturisit actorul. La scurt timp după ce s-a însurat, însă, Mark a avut cel mai ciudat vis: se făcea că avea o tumoră pe creier care îi puneia viața în pericol. Zguduit fiind de ceea ce visase, Mark s-a dus pentru investigații la doctor și a descoperit că totul era adevărat. Avea o tumoră pe creier. Din fericire, după mai multe teste, a rezultat că tumoră era benignă, dar în continuare era necesară

o intervenție pentru extirparea ei. Numai că exact în acea perioadă, soția lui era însărcinată cu primul lor copil - și, nedorind să o sperie și să o supună unui stres pe Sunnrise, Mark a decis să amâne operația pe creier până după nașterea copilului. Dar, după ce fiul Keen a venit pe lume în 2001, la doar câteva săptămâni distanță, Mark s-a programat pentru operație. Doctorii au reușit să extirpe tumoră în totalitate, însă auzul actorului a fost grav afectat și... la trezirea din operație, avea întreaga față paralizată! Acea a fost o perioadă în care Ruffalo s-a retras din lumina reflectoarelor.

După revenirea miraculoasă, s-a întors în 2003 la Hollywood cu și mai mare avânt. Viața îi surădea din nou - în 2005, Sunrise a adus pe lume al doilea copil, o fiică pe nume Bella Noche, iar în 2007, a născut-o pe Odette. Un an mai târziu, însă, o altă dramă avea să-l lovească: în 2008, fratele lui, Scott, a murit împușcat în cap în fața casei sale din Beverly Hills, iar crima a rămas până azi nerezolvată. Pierderea fratelui l-a devastat, aruncându-l din nou în depresie. Dar încetul cu încetul, cu ajutorul familiei, și-a revenit. "Niciodată nu treci, de fapt, peste așa ceva. Doar te obișnuiești cu durerea... Dar e important să ai puterea să iei tot acest tragism și să-l transformi într-o energie care să te împingă înainte. Să faci și mai multe, ca pierderea să nu fi fost în zadar!", a declarat actorul, care vorbește mereu deschis despre lupta lui cu depresia.

